

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ АДВОКАТУРИ

ПАНФІЛОВА Юлія Михайлівна - кандидат юридичних наук, доцент,
Директор навчально-наукового юридичного інституту Київського міжнародного
університету

ШИМЧЕНКО Діана Валеріївна - магістр 2-го року навчання Навчально-
наукового юридичного інституту Київського міжнародного університету

DOI 10.32782/LAW.UA.2023.3.2

За своєю природою адвокатура є одним із інститутів демократичного суспільства, оскільки виконує найважливішу громадянську функцію – захист прав і законних інтересів громадян і юридичних осіб.

Якісна та ефективна адвокатська діяльність є одним із ключових факторів забезпечення захисту та втілення у життя прав і інтересів громадян на належному рівні. Адвокатура є дуже важливим інститутом громадянського суспільства, вона забезпечує належний, змістовний та законний спосіб вирішення правового конфлікту або юридичну аргументацію інших обставин, які мають бути вирішені в правовому полі. Зазначені положення зумовлюють необхідність дослідження вихідних засад і принципів організації та здійснення адвокатської діяльності, які зумовлюють її правову природу та визначають місце в системі юридичної діяльності.

Адвокатура, як незалежна громадська організація, певною мірою покликана виконувати роль гаранта в дотриманні суб'єктивних прав громадян і організацій. Зважаючи на це, зростає інтерес до історичних передумов виникнення адвокатури та визначення її місця в механізмі реалізації права на правову допомогу. Саме вивчення історії виникнення та становлення адвокатури мають надзвичайну важливість для розуміння та адекватної оцінки її ролі та істинного призначення в сучасній системі суспільного судочинства.

Зокрема, у статті досліджуються основні етапи зародження інституту адвокату-

ри. Визначається генезис давньогрецької та давньоримської адвокатури, їх організаційна структура та функціонування. Аналізується інститут української адвокатури, що зародився ще в часи Київської Русі та проводиться паралель між розвитком інституту адвокатури в державах Західної Європи. Встановлюється, що основні положення адвокатської діяльності, вироблені давньоримськими юристами, знайшли юридичне закріплення та подальший розвиток у праві західноєвропейських держав.

Ключові слова: адвокатура, Стародавній Рим, Стародавня Греція, заступницька адвокатура, патронат, статус адвоката, адвокатська діяльність, зародження української адвокатури.

Постановка проблеми

У всього є свій початок та передісторія. Це стосується й такої галузі, як адвокатура. Однією з основних ознак, що вказують на існування правової держави, є створення державного механізму, який має реальну можливість забезпечити права, свободи та законні інтереси людини. Головним елементом такого механізму, без сумніву, є адвокатура, рівень розвитку якої в цивілізованому світі розглядається як індикатор демократії в суспільстві, оскільки вона є ключовою фігурою в наданні правової допомоги всім без винятку особам. Серед актуальних та дискусійних питань у сфері діяльності такого інституту громадянського суспільства, як адвокатура, можна назвати проблему її походження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

До проблем діяльності адвокатури зверталося чимало як радянських, так і сучасних українських учених. Серед учених, які досліджували окремі аспекти генезису інституту адвокатури, доцільно виокремити праці Т. В. Варфоломєєвої, А. Г. Кучерени, С. Ф. Сафулько, О. Д. Святоцького, О. В. Синеокого, Д.П. Фіолевського, О. Г. Яновської та інших.

Мета і завдання дослідження

Основною метою цієї наукової розвідки автор вважає спробу проаналізувати історію виникнення та становлення адвокатури.

Виклад основного матеріалу

Історія адвокатури своїм корінням сягає в глибину століть. Виникнення цього інституту було історично обумовлено соціальними, економічними, політичними, культурними передумовами, що об'єктивно склалися, але світ не одразу прийшов до сучасного розуміння інституту адвокатури. У країнах Стародавнього Сходу, Стародавньої Греції та Римі здавна був відомий інститут представництва в суді. Відповідно до законів XII таблиць глава сім'ї міг представляти в суді інтереси членів своєї сім'ї (агнатів), до складу якої входили також раби – вільно-відпущеники та клієнти (звідси походить сучасне розуміння «клієнт адвоката»).

У літературі є кілька поглядів щодо походження адвокатури. Одні автори вважають, що адвокатура є найдавнішою та водночас загальнолюдською інституцією, тобто з того часу, коли люди вперше засвоїли форми цивільного устрою, принцип адвокатури мав існувати, хоча назва її могла бути невідома.

Як зазначає А. Г. Кучерена, історично першою з'явилася така форма охорони прав як самозахист. Людина сама вирішувала, коли її право порушено, сама визначала винуватця, сама застосовувала до порушника певні примусові заходи. Отже, щойно почали спостерігатися випадки порушення прав конкретних індивідів, відразу виникла потреба у захисті цих прав. Зокрема, А. Г. Кучерена вказує на те, що адвокатура «існувала в усі часи і в усіх народів» [3, 140].

Протилежної точки зору дотримується, зокрема, Є. В. Васьковський, який на підставі аналізу праці А. М. Стоянова «Історія адвокатури» [7, с. 9] вказує на те, що «проходили тисячоліття, розросталися сильні цивілізації із зачатків патріархального побуту; видавалися закони, влаштовувалися суди, писалися книги про правознавство та управління державою, але не засновувалися адвокати» [2, с. 9]. З таких же позицій виходив відомий французький адвокат Жюль Ле-Берк'є, який зазначав, що є народи настільки ж давні, як піраміди, але які не мають адвокатури (il en est qui comptent presque autant d'années que les pyramides, et n'en ont pas) [11]. Цікавою є й думка М. Грелле-Дюмазо, який походження адвокатури пов'язував з тим, що вона ймовірно була сучасником першого судового розгляду й першого суду (car elle est probablement contemporaine du premier procès et du premier tribunal) [10].

У цьому випадку заслуговує на увагу позиція І. С. Яртих, який вказує на те, що «адвокатура в сучасному розумінні цього явища виникла як публічно-державний інститут у стародавньому Римі в період розквіту першої Римської республіки, урочистості прав і закону. Адвокатура стала тим інститутом, без якого, на думку суспільства і держави, неможливе здійснення справедливого судочинства» [9, с. 315].

Адвокатура, як і будь-яка інша соціальна установа, не виникла одразу та, тим більше, в організованому вигляді. У стародавніх народів зі слабкою структурою державності та недорозвиненою правовою системою були лише зачатки правозаступництва. Вищою формою організації захисту та представництва, тобто адвокатури, стало її офіційне визнання державою. Тому адвокатура зародилася в суспільстві, а вже потім була визнана в якості такої державою.

Як стверджують історичні джерела, паростки адвокатури виникли ще у древніх народів, коли в племенах або між ними виникали суперечки і їх врегулювання потребувало від вождя племені виконання функцій, подібних до правосуддя. Знаходилися радники вождя, котрі інформували його про суть конфлікту, надавали йому поради щодо врегулювання ситуації, прийняття рішен-

ня. Одночасно з'явилась і потреба в захисті, який здійснювали батьки або друзі, так звана родинна адвокатура.

Спочатку правосуддя здійснювала, як правило, одна людина – голова племені. І по мірі того, як поступово ускладнюється політична організація через об'єднання декількох племен під владою однієї людини – вождя, здійснення правосуддя стає не під силу одній особі. Таким чином, постала необхідність у створенні окремих судових органів. Щоправда, це найпростіша форма адвокатури, коли адвокатом є не особа, яка на професійному рівні займається діяльністю з надання правових порад, захисту від обвинувачення. Адвокатами є сусіди, друзі, родичі, співмешканці, а в особливості ті, які відомі як гарні оратори. Саме гарні оратори серед них і є примітивними адвокатами за професією, прообразами адвокатів, якими ми їх уявляємо.

Особи, які професійно займалися правозахистом, з'явилися значно пізніше, коли звичаєве право замінювалося писаними законами. Припускалося, що адвокатура народилася разом з першим судовим процесом, де перед першим суддею виступив і перший адвокат. У стародавніх країнах правосуддя здійснювалося із застосуванням принципів усності, гласності, змагальності (наприклад, у Стародавній Індії) або, навпаки, процес був письмовий і таємний (наприклад, у Стародавньому Єгипті). У стародавніх іудеїв, де суд був змагальним і гласним, підсудні мали право на захист, який здійснювати могла кожна людина, а згодом цю функцію виконували кандидати на суддівську посаду, на участь яких не бралася згода особи, яку вони захищали.

Для того, щоб зрозуміти зародження адвокатури як соціального інституту, коротко охарактеризуємо основні риси адвокатури з давніх часів до нової історії, тобто до того періоду, коли адвокатуру можна вважати цілком розвинутим інститутом. Поява цього інституту в різних країнах характеризувалася своєрідністю.

При цьому слід зауважити, що спочатку адвокатура як правозаступництво та правове представництво, які в наш час є одними з основних видів адвокатської діяльності,

виникли незалежно одне від одного. Вони були викликані до життя різними потребами: бажанням особи виставити замість себе заміну і необхідністю в юридичній допомозі, захисті.

Своєрідний інститут представництва існував у Стародавніх Афінах. У разі, якщо суддя призначав судовий поєдинок, звичайним правом допускалося сторонам висувати замість себе представника – жінкам, дітям, калікам, старим віком від 60 років. Особливість такого представництва полягала в тому, що у разі програшу в судовому поєдинку відповідальність покладалася не на сторону, що програла, а на її представника. Якщо покаранням була страта, то представника відразу страчували.

У Стародавній Греції та Римі спочатку запрошення адвоката, як представника в судовому процесі, засуджувалося, але незважаючи на засудження та заборони вдаватися до послуг адвоката, до них все ж таки таємно зверталися, бо в суді перемагав той, хто у відведений йому час міг лаконічно та юридично грамотно обґрунтувати свої домагання (звинувачення) чи навпаки. Пізніше запрошення адвоката як представника в суді стало допускатися [4].

Початок судового красномовства в Греції віднесено до часів Солона (640–559 рр. до н. е.), афінського архонта (найвища посадова особа у Стародавній Греції), якого вважали одним із семи видатних мудреців. Він запровадив обов'язок кожного захищати свою справу в суді особисто, ніякі заміни не допускалися. Однак у багатьох випадках дотримання закону Солона було неможливим і тоді це правило дозволялося порушувати й допускати представництво та заміну однієї особи іншою, наприклад, осіб, що не володіли достатньо словом, дітей, жінок, а також у разі захисту громадських інтересів. Звертатися до ритора (оратор у Стародавній Греції та Римі) або до софіста (професійного оратора, вчителя красномовства), яким сплачувався гонорар, що залишався у секреті, дозволялося суддями у виняткових випадках, коли особа не володіла мовою.

Прообразами адвокатів у Стародавній Греції були логографи, а пізніше – ритори та софісти. Серед учасників судових проце-

сів, окрім логографів або софістів (риторів), можна виділити прагматиків, які були знавцями права та займалися поданням ораторам необхідних юридичних даних; синегорів, які брали участь у процесі на стороні обвинувачення (прообраз прокуратури); параклети, які звеличували моральні якості підзахисного.

Прообразом сучасної адвокатури прийнято вважати давньоримську адвокатуру. Давньоримська адвокатура, як і давньогрецька, розпочала своє формування як споріднена. Можна відзначити, що провісниками адвокатури в Стародавньому Римі була діяльність понтифіків та заступницька адвокатура.

Виникнення та становлення адвокатури в Стародавньому Римі пов'язано з відповідними реформами, які спричинили появу адвокатської професії. Упродовж перших п'яти століть у Римі не було потреби у судовому красномовстві, оскільки діяв судовий патронат патриціїв, привілеєм яких було знання законів і процесу, і котрі вели справи своїх клієнтів без будь-якої винагороди.

На відміну від юрисконсультів, адвокати продовжували займатися судовим захистом. Вони, як і раніше, до остаточного існування республіки, називалися патронами. За давньоримським правом представництво дозволялося тільки у виняткових випадках, і патрони були на суді разом з тяжкими довірителями. З часом термін «адвокат» став поширюватися на осіб, які допомагали тяжкому в процесі, збирали документи, покривали витрати, визначали засоби захисту та повідомляли про них патронів. Крім того, в римському судовому процесі брали участь хвалителі, які як свідки характеризували заслуги та гідності підсудного; сповільнювачі, завдання яких у тому, щоб вимовляти мова під час відпочинку головного оратора. Однак цілком зрозуміло, що всі ці різновиди юридичної професії не можуть бути повною мірою віднесені до професії адвоката, і лише патрони були адвокатами у справжньому значенні цього слова.

У республіканський період адвокатура була вільною професією. Законодавча регламентація її майже не торкнулася, тільки практика та звичай виробляли деякі

правила, що регулювали різні сторони цієї професійної діяльності. Незважаючи на відсутність чіткого порядку прийому в адвокатуру, за свідченням Плінія-молодшого, з давніх-давен існував звичай, за яким молоді люди, які бажали присвятити себе адвокатурі, були вперше на форум у супроводі якогось-небудь важливого обличчя, наприклад, колишнього консула.

У період імперії професія юриста, особливо адвоката, отримує корпоративне оформлення, склад адвокатури визначається спеціальними імператорськими списками.

Безумовно, інститути Стародавнього Риму та Древньої Греції лише віддалено нагадували те, що прийнято в сучасному світі йменувати інститутом адвокатури, але неocenенним є вклад цього періоду зародження адвокатури на подальше формування інституту адвокатури не тільки в країнах Західної, але й Східної Європи [3, с. 141].

У результаті, минаючи багато проміжних і змішаних форм, що існували в середньовіччі в Європі, на початок новітнього часу сформувалося два основні типи побудови адвокатури: англо-французький і германський.

1. Англо-французька система організації адвокатури будувалася на наступних принципах:

а) відносна свобода адвокатської професії. Цей принцип означає, що, не зважаючи на те, що доступ до адвокатури був відкритий для кожного, існував певний освітній та моральний ценз для охочих стати адвокатом;

б) станова організація адвокатури. Другий принцип виражений у тому, що адвокатура становила самокеровану організацію, і лише член цієї організації вважався адвокатом;

в) відокремлення адвокатури від судового представництва. Цей принцип представлений як досить суворе організаційне і законодавче розділення осіб, що займаються правозаступництвом і судовим представництвом;

г) тісний зв'язок адвокатури з магістратурою. Цей принцип означає, що адвокатура і судова влада стоять на одному соціальному і правовому рівні. Адвокати мали переважне право на зайняття суддівських посад;

д) відносна безоплатність праці адвоката. Принцип виражений у тому, що оплата роботи адвоката вважалася даром вдячного клієнта за участь у його справі. Були заборонені будь-які угоди з приводу гонорару. Гонорар сплачувався лише після закінчення справи, причому особисто клієнтом.

2. Германська система. За нею організація адвокатури ґрунтувалася на дещо інших принципах, а саме:

- а) відносна свобода адвокатської професії;
- б) станова організація адвокатури;
- в) суміщення адвокатської діяльності з

правовим представництвом.

Якщо перші два принципи співпадають з англо-французькою системою, то третій означає відсутність організаційного поділу між адвокатами і правовими представниками. Адвокати поєднують в собі сутність і діяльність обох цих суб'єктів;

г) відсутність будь-якого зв'язку з магістратурою. Цей принцип означав, що адвокати вважалися набагато нижчими за судову владу і рідко хто з них міг стати суддею.

д) еквівалентна оплата праці адвоката. Принцип виражався в тому, що гонорар за надані адвокатом послуги був заробленою винагородою, а не даром вдячного клієнта, він визначався заздалегідь за згодою сторін або твердим тарифом.

Адвокатура в країнах з германською системою права була не дуже почесною професією. Адвокатська діяльність мала скоріше приватний, ніж організований характер. Адвокатський стан не мав жодної ініціативи в юридичному житті Германії, а більшість адвокатів ледве могли заробити собі на життя.

Підсумовуючи, можна зазначити, що в англо-французькій системі адвокат – це правозаступник, юрисконсульт, який здійснює усний захист у суді. Місце його роботи – власний кабінет та зал суду. Він є членом адвокатської організації, користується її підтримкою і несе перед нею відповідальність.

Адвокат не займався технічною роботою по складанню однотипних документів, не був кур'єром у судових інстанціях, не клопотав у справах. Він лише давав поради і виступав захисником клієнтів як їх патрон. Адвокат мав у перспективі судову або іншу високу державну посаду і вважав негідним

вести мову про будь-яку оплату своєї праці. Він був на висоті суспільного престижу, такий самий, як суд або прокурор.

У германській системі, навпаки, адвокат – це не лише юрист і оратор, але й практичний ділок. Він діє усюди і з будь-якого приводу: у залі суду, на аукціоні, у нотаріаті, у поліції, у державних інстанціях, на торгах, в управлінні чужими справами та ін. Адвокат займався усім, за що попередньо йому погодилися заплатити. Він – найманий юрист-ремісник у клієнта. Тому такого адвоката ніколи не могли обрати або призначити суддею. За його працю ніхто не сплачував більше належної такси або встановленої звичаєм винагороди. Хоч він і входив в організацію адвокатів, але він знаходився в числі собі подібних осіб, які не користувалися особливою повагою серед народу.

Історія адвокатури кінця XIX ст. розвивалася за типом саме германської системи. Розподіл власне адвокатури і правового представництва, який існував у багатьох країнах, з часом був ліквідований, причому остаточно адміністративними заходами. Наприклад, у Франції це відбулося досить пізно, з прийняттям 1971 року закону «Про реформу деяких судових і юридичних професій». Ним була вперше запроваджена «єдина професія адвоката».

Така тенденція двадцятого століття мала свої об'єктивні причини. Одна з них полягала в розширенні функції правового представництва. Судове представництво стало помітним свідченням майже повної регламентації суспільного життя правом.

На цій основі сформувався новий напрям юридичної діяльності – консалтинг, тобто надання юридичних консультацій у сфері бізнесу. Отже, був сформований новий тип юриста, що обслуговує ділових людей.

Інша тенденція сучасної західної адвокатури – це її інтернаціоналізація. Адвокати тепер можуть займатися своєю діяльністю практично в усіх країнах. Це перш за все стосується сфери обслуговування бізнесу, оскільки він став у принципі інтернаціональним. Інтернаціоналізація ж судової системи змінилася набагато менше.

Щодо походження інституту вітчизняної адвокатури, то тут слід погодитись із дум-

кою О. В. Синеокого, який вказує на те, що її прообраз «зародився ще в часи Київської Русі (IX–XII ст.), коли роль захисників у суді виконували рідні та друзі сторін, «послухи» (свідки обвинуваченого), «видоки» (свідки вчиненого стороною або спірного факту). На цьому етапі судочинство характеризувалося суцільним пануванням звичаєвого права та повною його перевагою над писаним законом, робота захисника ув судах мала характер громадського, товариського, а не професійного заняття» [5, с. 57]. З таких же позицій виходить і Р.А. Чайка, який зазначає, що «першим кроком у формуванні цього інституту права та підставою для організації професійних захисників було судове представництво, що склалося у часи Київської Русі, у тому числі активна допомога у цьому процесі родичів «сутяжників» і їх «суседей», «миру» тощо» [8, с. 9].

Як зазначає Брославський В.Л., «обмежившись терміном «адвокат», ми відмовляємося від столітньої історії представників сторони захисту в судових інстанціях Речі Посполитої та Великого князівства Литовського» [1, с. 24]. Тому до періоду, що передував XIX ст., ми пропонуємо вживати термін «правозахисник». Зокрема, вже Литовські Статути містили відомості про правозахисників-адвокатів, яких іменували «прокураторами». Статути чітко передбачали повноваження «прокураторів», а також коло осіб, які могли бути правозахисниками. Цікавим є той факт, що роль адвоката міг виконувати й іноземець, а звідси постає ще одне концептуальне запитання – чи слід діяльність правозахисників-іноземців відносити до історії української адвокатури.

Можна припустити, що й за часів Київської Русі існував інститут представників, яких за певних умов можна прирівняти до правозахисників. Вбачаються наступні блоки в історії адвокатури:

- Київська Русь та Галицько-Волинське князівство;
- Королівство Польське й Велике князівство Литовське з їх спадкоємницею Річчю Посполитою;
- Гетьманщина;
- XIX – початок XX століття у складі Російської імперії;

- XIX – початок XX століття у складі Австрійської, а згодом Австро-Угорської імперій;
- національно-визвольні змагання 1917–1920 рр.;
- адвокатура на українських землях у складі Румунії, Польщі та Чехословаччини у міжвоєнний період.
- період УРСР;
- незалежність [1, с. 25].

Висновки

Вивчення історії виникнення та розвитку інституту адвокатури дозволяє зрозуміти та з'ясувати всі етапи становлення цього правового інституту з давніх часів до сьогодення.

Адвокатура, як і будь-яка інша соціальна установа, не виникла одразу і тим більше, в організованому вигляді. У стародавніх народів зі слабкою структурою державності та недорозвиненою правовою системою були лише зачатки правозаступництва. Вищою формою організації захисту та представництва, тобто адвокатури, стало її офіційне визнання державою. Тому адвокатура зародилася в суспільстві, а вже потім була визнана в якості такої державою.

Зародившись як одна з форм правозахисту, адвокатура відіграла велику роль у розвитку судової влади, у становленні інститутів правосуддя. У міру того, як ускладнювалася політична організація суспільства внаслідок об'єднання окремих племен під владою спільного вождя, відправлення правосуддя стає не під силу одній особі. Голова громади потребував помічників; деякі з них стали виконувати функції, подібні до відправлення правосуддя.

Зокрема, можна говорити про те, що форми організації та принципи адвокатської діяльності у Стародавній Греції й Римі здійснили значний вплив на устрій адвокатури в державах Західної Європи.

Історичні етапи розвитку інституту адвокатури дозволяють зрозуміти, під впливом яких правових систем та поглядів сформувався інститут адвокатури.

Література

1. Брославський В. Л. Концептуальні підходи до досліджень з історії української

адвокатури. *Адвокатура України: історія та сучасність*: матеріали Всеукраїнського круглого столу. Київ; Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2013. 153 с.

2. Васильовский В. Е. Организация адвокатуры. Очерки всеобщей истории адвокатуры. Киев: Изд. «КНТ», 2021. 656 с.

3. Заборовський В. В. Зародження інституту української адвокатури (IX–XVIII ст.) *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2015. Серія ПРАВО. Випуск 35. Частина I. Том 3 С139–142.

4. Калинина И. Ф. Истоки адвокатуры – необходимого института правовых систем современности. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnnibpcajpcgiclfendmkaj/https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/43904/1/21_%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D0%BD%D0%B0.pdf

5. Синеекий О. В. Адвокатура как институт правовой помощи и защиты : учебное пособие. Харьков : Право, 2008. 496 с.

6. Соловійов С. А. Інститут адвокатури в Стародавньому Римі: історико-правовий аспект. *Молодий учений*. 2013. № 6 (53). С. 582–587.

7. Стоянов А. Н. История адвокатуры. Харьков : Унив. тип., 1869. Вып. 1: Египет, Индия, евреи, греки, римляне. 146 с.

8. Чайка Р. А. Участь захисника на судовому слідстві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Харків, 2008. 19 с.

9. Яртых И. С. Адвокатура и гражданское общество : монография. Ульяновск: Областная типография «Печатный двор», 2007. 336 с.

10. Grellet-Dumazeau M. Le Barreau romain, recherches et études sur le barreau de Rome, depuis son origine jusqu'à Justinien, et particulièrement au temps de Cicéron. Paris: Durand. 1858. 2e éd. 475 p. URL: <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k6355041s/f62.image>

11. Le Berquier Jules. Le barreau moderne, français et étranger. *Jules Le Berquier*. Paris: Marchal, Billard. 1882. 2e éd. 534 p. URL: <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k94645d/f16.image>.

SUMMARY

By its very nature, the legal profession is one of the institutions of a democratic society, as it performs the most important civic function – protection of the rights and legitimate interests of citizens and legal entities.

High-quality and effective advocacy is one of the key factors in ensuring the protection and realization of the rights and interests of citizens at the appropriate level. Advocacy is a very important institution of civil society, it provides a proper, meaningful and legal way of resolving a legal conflict or legal argumentation of other circumstances that must be resolved in the legal field. These provisions make it necessary to study the basic principles and principles of the organization and implementation of advocacy, which determine its legal nature and determine its place in the system of legal activity.

The Bar, as an independent public organization, is to a certain extent called upon to play the role of a guarantor in observing the subjective rights of citizens and organizations. Taking this into account, there is growing interest in the historical prerequisites for the emergence of advocacy and determining its place in the mechanism of realizing the right to legal aid. It is the study of the history of the emergence and development of the legal profession that is extremely important for understanding and adequately assessing its role and true purpose in the modern system of social justice.

In particular, the article examines the main stages of the birth of the Institute of Advocacy. The genesis of ancient Greek and ancient Roman advocacy, their organizational structure and functioning is determined. The Institute of Ukrainian Advocacy, which was born in the days of Kyivan Rus, is analyzed and a parallel is drawn between the development of the Institute of Advocacy in the countries of Western Europe. It is established that the main provisions of advocacy work, developed by ancient Roman lawyers, found legal consolidation and further development in the law of Western European states.

Key words: advocacy, Ancient Rome, Ancient Greece, proxy advocacy, patronage, status of advocate, advocacy activity, the birth of Ukrainian advocacy.